

Infectieuze Coryza

Drs. Teun Fabri, pluimveedierenarts

Op dit moment worden we in Nederland in de legsector geconfronteerd met uitbraken van Coryza. De ziekte veroorzaakt verhoogde uitval en productiedaling. Het is onbekend op welke wijze de ziekte in Nederland is geïntroduceerd.

Coryza is een sinds 1930 bekende aandoening bij pluimvee en stond in het verleden bekend als "Acute snot". De ziekte komt voornamelijk voor in gebieden met een warm klimaat: Zuid-Amerika, Afrika en het Midden en Verre Oosten. Het is een meestal acute, vervolgens chronische, sterk infectieuze aandoening bij kippen. Problemen komen voornamelijk voor in de herfst en de winter, bij productieve leghennen, vermeerderingsdieren, soms ook bij kalkoenen, fazanten en patrijzen. Coryza is vooral een probleem op meerleeftijdbedrijven. Vooral oudere dieren zijn gevoelig, bij jongere dieren zijn de klinische verschijnselen milder en is de ziekteduur korter. Het ziektebeeld kan ook optreden bij vleeskuikens. De ziekte wordt gekarakteriseerd door een ontsteking van de voorste luchtwegen; vooral de neusholte en de neusbijholten.

De verwekker

Infectieuze Coryza wordt veroorzaakt door de bacterie *Avibacterium paragallinarum*, vroeger ook *Haemophilus paragallinarum* genoemd. Van de bacterie zijn drie serogroepen bekend: A, B en C.

De infectieroute verloopt via het oog- en neusslijmvlies. Afwijkingen zijn zichtbaar vanaf 3 dagen na besmetting en kunnen zich binnen 10 dagen vertonen in de gehele koppel. Besmette dragers zijn van belang bij de verspreiding van de bacterie. Verspreiding vindt plaats via neusslijm, direct contact, waterdruppels in de lucht of via drinkwater. De bacterie wordt niet via de eieren verspreid. De bacterie overleeft buiten de kip relatief kort: maximaal 2 dagen. De bacterie sterft door UV-licht (zonlicht), uitdroging en desinfectantia. De overlevingstijd in drinkwater is 4 uur.

Verschijnselen

De aandoening kan zich snel door het koppel verspreiden en gaat gepaard met:

- Dikke kop, met name door zwelling (vochtophoping) van de neusbijholte en de huid onder het oog; gezwollen lellen.
- Overvulde neusbijholte met grijze tot etterige, dradentekkende vloeistof.
- Eenzijdig of tweezijdige dichte ogen met gezwollen oogleden met etterige neus- en ooguitvloeiing.
- Rochelend geluid en ademhalingsmoeilijkheden.

- Verminderde water- en voeropname en vermagering.
- Diarree.
- Eiproductiedaling van 10-40%. Incidenteel wordt een daling van 100% genoemd!
- Uitval tot meer dan 20%.

Over het algemeen duren de ziekteverschijnselen 2 tot 3 weken. De ziekte kan echter terugkomen wanneer het koppel door een andere oorzaak verzwakt wordt omdat in een eenmaal besmette koppel gedurende het gehele leven dragers aanwezig blijven. De klinische verschijnselen kunnen verward worden met infecties van *Mycoplasma gallisepticum*, *Mycoplasma synoviae*, *Pasteurella multocida*, E. coli, TRT, IB, AI en NCD. Combinaties van één van deze ziektekiemen met de Coryzabacterie zullen het ziekteprobleem verergeren. Zeker bij vleeskuikens met een E. coli-infectie moet met deze mogelijkheid rekening gehouden worden.

Diagnose

Een waarschijnlijkheidsdiagnose kan gemaakt worden op basis van de klinische verschijnselen en het sectiebeeld. Bevestiging moet komen uit een speciaal bacteriologisch onderzoek van monsters uit de neusbijholten van het levende aangetaste dier. Na isolatie van de *Avibacterium (para) gallinarum* bacterie wordt door de GD geen verdere typering uitgevoerd.

Behandeling

De GD werkt op dit moment aan de mogelijkheid routinematig een gevoeligheidstest uit te voeren. Deze wordt op dit moment dus niet uitgevoerd. Langdurige koppelbehandelingen met (doxy/oxy)tetracyclinen, tylosine, erythromycine of fluoroquinolones moeten effectief zijn. Een behandeling leidt echter niet tot volledig verdwijnen (eradicatie) van de bacterie en er bestaat dus altijd de kans dat de ziekte in alle hevigheid terug komt of dat de bacterie zich vanuit een besmet koppel verder verspreidt.

Naast het gebruik van antibiotica kan het sprayen van veilige bacteriedodende middelen in de stal, zoals actief chloor in Neutral Electrolyced Water (NEW) en een permanente conditionering van het drinkwater met bacteriedodende middelen een bijdrage leveren aan een vermindering van de verspreiding van de bacterie in het koppel.

Preventie

- Preventie is allereerst gebaseerd op het voorkomen van een introductie van de bacterie op het bedrijf. Hierbij zijn strenge algemene hygiënemaatregelen belangrijk. Laat geen vervoersmiddelen in de directe nabijheid van de stal komen, beperk het aantal bezoekers (huisverkoop niet in de stal), laat bezoek minimaal de handen wassen (douchen is beter) en stel bedrijfskleding en bedrijfsschoeisel ter beschikking. Ook bij vertrek hygiënemaatregelen toepassen om een eventuele besmetting niet mee te nemen.
- Besmette bedrijven moeten ervoor zorgen de bacterie niet te verspreiden. Ook hiervoor moeten strenge hygiënemaatregelen genomen worden. Bedrijven met uitloop moeten de besmette dieren binnen houden, zeker gedurende de periode dat er ziekteverschijnselen zijn.
- Een all in all out systeem is noodzakelijk om de bacterie van het bedrijf te krijgen/kunnen verwijderen. Let hierbij wel op eventuele bedrijven in de directe omgeving. Na reiniging en desinfectie moeten de stallen gedurende een periode van

minimaal 2 weken leeg staan. Uiteraard dient de mest van het bedrijf verwijderd te zijn.

- Het ruien van besmette koppels wordt niet geadviseerd; zeker niet in combinatie met overplaatsen naar een ander bedrijf.
- Vaccinatie wordt gebruikt in gebieden waar de infectiedruk hoog is. In Nederland zijn vaccins tegen Coryza geregistreerd maar niet algemeen verkrijgbaar. Het betreft geïnactiveerde entstoffen die door middel van een injectie moeten worden toegediend. De vaccins bevatten de 3 bekende serotypen. Tussen de serotypen bestaat onvoldoende tot geen kruisimmunititeit. Over het algemeen zal twee keer gevaccineerd moeten worden met minimaal 3 weken tussentijd en de laatste vaccinatie minimaal 4 weken voor de start van de productie. Een vaccinatie vermindert de problemen maar voorkomt een besmetting niet.

Uitgebreide informatie en de actuele stand van zaken vindt u op onze website: www.gddeventer.com.